

Рекомендована д. фарм. н., професором Т. С. Сахаровою

УДК 338.33:615.015.2:364.69:615.217:615.246:339.13.021

<https://doi.org/10.24959/cphj.18.1461>

Л. В. Яковлева, Д. В. Закорко

Національний фармацевтичний університет

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ТА ПОКАЗНИКІВ ДОСТУПНОСТІ КОМБІНАЦІЙ СПАЗМОЛІТИЧНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ В СИМПТОМАТИЧНІЙ ТЕРАПІЇ СИНДРОМУ ПОДРАЗНЕНОГО КИШЕЧНИКА

Синдром подразненого кишечника (СПК) — одне з найпоширеніших гастроентерологічних захворювань, яке належить до групи функціональних гастроінтестинальних розладів (ФГІР) та характеризується тривалим рецидивним, часто пожиттєвим перебігом. Незважаючи на доброякісний характер і відсутність загрози інвалідизації чи смерті, СПК негативно впливає на працездатність, рівень якості життя пацієнтів і потребує значних витрат системи охорони здоров'я на лікування цієї групи хворих.

Метою роботи є аналіз асортименту та показників доступності комбінованих спазмолітичних лікарських засобів (КСЛЗ), представлених на фармацевтичному ринку (ФР) України впродовж 2014-2017 рр.

Матеріали та методи. Наявні на українському фармацевтичному ринку комбіновані спазмолітичні засоби аналізували за даними інформаційно-пошукових систем «Моріон» та Compendium online. Для аналізу соціально-економічної доступності розраховували показник платоспроможності Ca.s. Відомості про середню заробітну плату були отримані на сайті Державної служби статистики України.

Результати. Станом на 2017 рік фармацевтичний ринок України налічував 50 торгових найменувань фіксованих КСЛЗ. Комбінації були наявні в широкому асортименті за ТН та, зокрема, за розмаїттям різних поєднань діючих лікарських речовин. Доступний діапазон цін надавав можливість обирати КСЛЗ з урахуванням безпеки та терапевтичної ефективності. Основний асортимент комбінованих спазмолітичних засобів для лікування СПК на вітчизняному ФР формувався переважно за рахунок ЛЗ іноземного виробництва порівняно з монопрепаратами спазмолітичної дії. За показником соціально-економічної доступності майже всі КСЛЗ за досліджуваний період відносились до групи високодоступних ЛЗ.

Висновки. Впродовж досліджуваних 2014-2017 років відбулись незначні зміни в асортименті наявних комбінацій на ФР України. Були нові комбінації, що з'являлись вперше, однак були і такі, випуск яких було призупинено. Найчисельнішою комбінацією за ТН з усіх представлених підгруп ЛЗ виявилась МНН спазмолітичних засобів у комбінації з анальгетиками за АТХ кодом А03D А02 Пітофенон і анальгетики), яка в 2017 році нараховувала 25 ТН. Цінові характеристики на КСЛЗ значно розширювали соціально-економічну доступність для українських споживачів. Велика частка КСЛЗ належала до сегменту високодоступних спазмолітичних комбінацій. Серед середньодоступних ЛЗ були відмічені деякі ТН в числі МНН за АТХ кодом А03D А02 комбінація Пітофенону та анальгетиків (Метамізол натрію + Пітофенон + Фенпіверинію бромід) та за АТХ кодом комбінація А03А А08** Дицикловерину та анальгетиків (Дицикловерин + Парацетамол).

Ключові слова: асортимент комбінацій спазмолітичних ЛЗ; синдром подразненого кишечника; економічна доступність; фармацевтичний ринок України

L. V. Iakovlieva, D. V. Zakorko

National University of Pharmacy

The pharmacoeconomic analysis of the assortment and availability indicators of combinations of spasmolytic medicines used in the symptomatic treatment of irritable bowel syndrome

Irritable Bowel Syndrome (IBS) is one of the most common gastrointestinal diseases, which belongs to the group of functional gastrointestinal disorders (FGID) and is characterized by a prolonged recurrent, often lifelong course. Despite the benign nature and the absence of the threat of disability or death, IBS negatively affects the performance, the quality of life of patients and requires significant expenditure of the healthcare system on the treatment of this group of diseases.

Aim. To analyze the assortment and availability indicators of the combined antispasmodic drugs (CASD) presented at the pharmaceutical market of Ukraine during 2014-2017.

Materials and methods. The combined antispasmodic drugs available at the Ukrainian pharmaceutical market were analyzed according to the data of the information retrieval systems "Morion" and Compendium online. For the analysis of socioeconomic availability the solvency index Ca.s. was calculated. Information on the average wage was obtained on the website of the State Statistical Service of Ukraine.

Results. As of 2017, the pharmaceutical market in Ukraine consisted of 50 TN of fixed CASD. Combinations were available in a wide range of TN and, in particular, by the diversity of different combinations of active medicinal substances. The affordable price range provided an opportunity to choose CASD taking into account safety and therapeutic effectiveness. The main assortment of combined antispasmodics for the treatment of IBS at the domestic pharmaceutical market was formed mainly due to drugs of foreign manufacture compared to monopreparations with the spasmolytic

effect. By the indicator of socioeconomic availability almost all CASD during the study period belonged to the group of highly available drugs.

Conclusions. Within 2014-2017, there were minor changes in the range of available combinations at the pharmaceutical market of Ukraine. There were new combinations that appeared for the first time, but there were also those which manufacture was discontinued. The most numerous combination of TN from all the subgroups of drugs was the INN antispasmodic drugs in combination with analgesics by ATC code A03D A02 Pitophenone and analgesics, which in 2017 had 25 TN. The price characteristics on CASD significantly expanded socioeconomic availability for Ukrainian consumers. Most of the CASD belonged to the segment of highly available antispasmodic combinations. Among the medium available drugs some TN were noted in the number of INN by the ATC code combination A03D A02 Pitophenone and analgesics (Metamizol sodium + Pitophenone + Fentiveriene bromide) and by the ATC code combination A03A A08 ** Dicycloverin and analgesics (Dicycloverin + Paracetamol).

Key words: assortment of combinations of spasmolytic medications; irritable bowel syndrome; economic accessibility; pharmaceutical market of Ukraine

Л. В. Яковлева, Д. В. Загорко

Национальный фармацевтический университет

Фармакоэкономический анализ ассортимента и показателей доступности комбинаций спазмолитических лекарственных средств, которые используются в симптоматической терапии синдрома раздраженного кишечника

Синдром раздраженного кишечника (СРК) – одно из самых распространенных гастроэнтерологических заболеваний, которое относится к группе функциональных гастроинтестинальных расстройств (ФГИР) и характеризуется длительным рецидивирующим, часто пожизненным течением. Несмотря на доброкачественный характер и отсутствие угрозы инвалидизации или смерти, СРК негативно влияет на работоспособность, уровень качества жизни пациентов и требует значительных затрат системы здравоохранения на лечение этой группы больных.

Целью работы является фармакоэкономический анализ ассортимента и показателей доступности комбинированных спазмолитических лекарственных средств (КСЛЗ), представленных на фармацевтическом рынке (ФР) Украины в течение 2014-2017 годов.

Материалы и методы. Имеющиеся на украинском фармацевтическом рынке комбинированные спазмолитические средства анализировали по данным информационно-поисковых систем «Морион» и Compendium online. Для анализа социально-экономической доступности рассчитывали показатель платежеспособности Ca.s. Сведения о средней заработной плате были получены на сайте Государственной службы статистики Украины.

Результаты. По состоянию на 2017 год ФР Украины насчитывал 50 ТН фиксированных КСЛС. Комбинации в качестве ТН были представлены в широком ассортименте и, в частности, по разнообразию различных сочетаний действующих лекарственных веществ. Доступный диапазон цен предоставлял возможность выбирать КСЛС с учетом безопасности и терапевтической эффективности. Основной ассортимент комбинированных спазмолитических средств для лечения СРК на отечественном ФР формировался преимущественно за счет ЛС иностранного производства по сравнению с монопрепаратами спазмолитического действия. По показателю социально-экономической доступности почти все КСЛС в течение исследуемого периода относились к группе высокодоступных ЛС.

Выводы. В течение исследуемых 2014-2017 годов состоялись незначительные изменения в ассортименте имеющихся комбинаций на ФР Украины. Были новые комбинации, которые появлялись впервые, однако, были и те, выпуск которых был приостановлен. Самой многочисленной комбинацией по ТН из всех представленных подгрупп ЛС установлено МНН спазмолитических средств в сочетании с анальгетиками по АТХ коду А03D А02 Питофенон и анальгетики, которая в 2017 году насчитывала 25 ТН. Ценовые характеристики на КСЛС значительно расширяли социально-экономическую доступность для украинских потребителей. Большая часть КСЛС принадлежала к сегменту высокодоступных спазмолитических комбинаций. Среди среднеступных ЛС были отмечены некоторые ТН на основе МНН с АТХ кодом комбинация А03D А02 Питофенон и анальгетиков (Метамизол натрия + Питофенон + Фенпивиериния бромид) и с АТХ кодом комбинация А03А А08 ** Дицикловерин и анальгетиков (Дицикловерин + Парацетамол).

Ключевые слова: ассортимент комбинаций спазмолитических ЛС; синдром раздраженного кишечника; экономическая доступность; фармацевтический рынок Украины

Синдром подразненого кишечника (СПК) належить до функціональних гастроінтестинальних розладів (ФГИР) — патології шлунково-кишкового тракту (ШКТ), в основі якої лежать поєднані морфологічні та фізіологічні відхилення внаслідок порушення моторики ШКТ (діареї та закреп), кишкового мікробіому, вісцелярної гіперчутливості і змін з боку центральної нервової системи. СПК вважається поліетіологічним захворюванням [1].

За даними світової статистики СПК є одним з найбільш поширених функціональних захво-

рювань на планеті, що посідають провідні місця в структурі фармакоепідеміології та привертають дедалі більшу увагу гастроентерологів. Близько 15-20 % населення нашої планети страждає на дане захворювання, причому найбільш схильні люди віком від 20 до 45 років. Жінки страждають у 2-4 рази частіше за чоловіків. Проте після 50 років співвідношення чоловіків і жінок наближається до 1:1. Виникнення захворювання після 60 років сумнівне. Близько 2/3 населення, яке страждає на СПК, не звертається за медичною допомогою, бо симптоми не дуже виражені [2, 3].

Спазм гладкої мускулатури є найхарактернішим проявом захворювання і головною причиною болю, супроводжується запальним процесом та викликає порушення функцій ШКТ. В якості симптоматичної терапії використовують спазмолітичні лікарські засоби (СЛЗ). Серед них є комбіновані спазмолітичні лікарські засоби (КСЛЗ), дія яких спрямована на ліквідацію взаємозалежних центральних і вісцеральних негативних впливів [4].

СЛЗ використовують переважно при лікуванні болю слабкої та середньої інтенсивності, однак у разі тривалого та посиленого болю в животі провідним механізмом, що підтримує відчуття болю, стає порушення її сприйняття, що пояснює неефективність монотерапії спазмолітиками. В цьому випадку спазмолітики доповнюють препаратами з анагетичними властивостями, серед яких поширення отримали нестероїдні протизапальні засоби (НПЗЗ) [5].

В наш час прикладом комбінованого спазмолітичного засобу з вираженою спазмолітичною та анагетичною дією може служити препарат під відомим брендом – БАРАЛГІН®. Так, завдяки композиції спазмолітичного (пітофенону гідрохлориду та фенпіверинію броміду) та анагетичного (метамізолу натрію) компонентів препарат застосовують у випадку, коли необхідно отримати швидкий та тривалий знеболювальний ефект. КСЛЗ випускаються в двох лікарських формах: у вигляді ін'єкцій і таблеток. Ін'єкції використовують при купіруванні гострого вираженого болю, в той час як пігулки призначають короткотривало при слабо- чи середньовиражених больових синдромах [5].

У статтях професора, доктора фармацевтичних наук Яковлевої Л. В. та студентки НФаУ Закорко Д. В. «Аналіз асортименту та показників доступності спазмолітичних лікарських засобів, що застосовуються при лікуванні функціональних розладів шлунково-кишкового тракту в Україні» та «Аналіз номенклатури та обсягів споживання спазмолітичних лікарських засобів, що використовуються в комплексному лікуванні функціональних захворювань органів травлення в Україні» досліджувався фармацевтичний ринок (ФР) монопрепаратів спазмолітичної дії впродовж 2014-2017 років [6, 7].

Враховуючи актуальність проблеми, вперше будуть опубліковані дані цілеспрямованого маркетингового дослідження сучасного стану вітчизняного ФР КСЛЗ, які застосовуються в комплексному лікуванні функціональних розладів травної системи за чотири досліджувані роки (2014-2017).

Мета статті. В дослідженні висвітлені основні моменти вивчення фармакоеконімічного аналізу: асортименту, цінових характеристик та показників доступності комбінованих спазмолітичних лікарських засобів (КСЛЗ), що застосовува-

лись у симптоматичному лікуванні СПК на ФР України впродовж 2014-2017 років.

Матеріали та методи

У процесі дослідження були використані дані інформаційно-пошукової системи «Моріон» (дозволяє аналізувати асортимент, середні роздрібні ціни, кількість реалізованих упаковок, виробників, різноманітність форм випуску) та інформаційно-пошукової системи Compendium online [8, 9].

Для аналізу соціально-економічної доступності СЛЗ розраховували показник адекватності платоспроможності (C.a.s.), який показує частку середньої заробітної плати, що витрачається на 1 упаковку ЛЗ, і розраховується за формулою 1:

$$C.a.s. = (P / Wa.w.) \times 100 \%, \quad (1)$$

де: P – вартість однієї упаковки ЛЗ (ТН);

Wa.w. – середня заробітна плата за досліджуваний рік.

Значення величини середньої заробітної плати в Україні знаходили на сайті Державної служби статистики України [10]. Розмір середньої місячної заробітної плати за 2014-2017 рр. становив 3475 грн, 4207 грн, 5187 грн та 7105 грн відповідно. За величиною показника C.a.s. всі ЛЗ були розділені на три категорії: високодоступні, значення показника C.a.s. яких було менше за 5 %, середньодоступні (C.a.s. більше 5 % та менше 15 %) і низькодоступні (C.a.s. більше 15 %) [8]. Показник C.a.s. використовується у проектах ВООЗ, метою яких є визначення доступності ЛЗ у різних країнах світу.

Результати та їх обговорення

При аналізі асортименту комбінацій КСЛЗ на ФР України в 2017 році було виявлено 16 фіксованих комбінацій, на основі яких представлено 50 ТН. Впродовж досліджуваного періоду ФР КСЛЗ формувалася лікарськими засобами, представленими виробниками з 10 країн. Співвідношення вітчизняних та іноземних виробників за ці чотири роки за кількістю майже не відрізнялось, проте в 2014 році на ринку переважали імпортовані КСЛЗ, їх число досягло 37 ТН (рис.).

У 2017 р. серед іноземних виробників на ФР України попереду була Індія (9 ТН), на другому місці була Болгарія (5 ТН), далі розташовувалися Ізраїль (3 ТН) та по 2 ТН ЛЗ представили виробники з Франції та Швейцарії. КСЛЗ, представлені виробником Сербії під трьома ТН за МНН БАРАЛГЕТАС®, в даному році були відсутні.

Дані аналізу маркетингового дослідження ФР за 2014-2017 рр. свідчать, що найбільша кількість торгових найменувань була нарахована в 2014 р. і склала 60 ТН, в той час як у наступні роки відбулось зменшення асортименту до 56 і 46 ТН відповідно. У 2017 р. кількість ТН склала 50 (табл. 1).

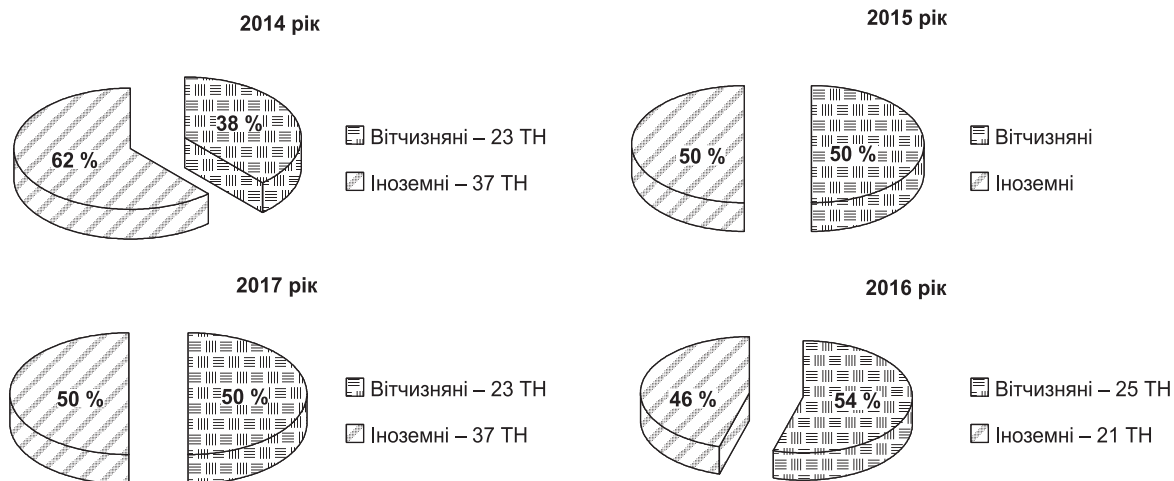

Рис. Співвідношення вітчизняних та іноземних виробників КСЛЗ на фармацевтичному ринку України впродовж 2014-2017 рр.

Таблиця 1

Аналіз асортименту комбінованих спазмолітичних лікарських засобів протягом 2014-2017 рр.

№ з/п	АТС код, МНН	Період дослідження, рік	Кількість ТН	Співвідношення виробників вітч./іноз.	Діапазон цін за упаковку min – max, грн
1	2	3	4	5	6
A03A X Інші препарати для застосування при шлунково-кишкових розладах					
1.	A03A X20** Флороглюцинолу дигідрат + Симетикон	2014	1	1/0	74,67
		2015	2	2/0	91,85 – 145,99
		2016	2	2/0	89,59 – 159,86
		2017	2	2/0	96,09 – 175,66
2.	A03A X58 Альверин, комбінації (Альверин + Симетикон)	2014	2	0/2	81,52 – 170,70
		2015	2	0/2	148,82 – 207,53
		2016	2	0/2	124,18 – 147,92
		2017	2	0/2	99,07 – 150,34
A03D Спазмолітичні засоби в комбінації з аналгетиками					
A03D A Синтетичні антихолінергічні засоби в комбінації з аналгетиками					
3.	A03D A02 Пітофенон і аналгетики (Метамізол натрію + Пітофенон + Фенпіверинію бромід)	2014	34	10/24	5,60 – 139,04
		2015	32	15/17	11,89 – 259,75
		2016	24	12/12	12,93 – 279,75
		2017	25	12/13	13,19 – 301,73
4.	A03A A08** Дицикловерин та аналгетики (Дицикловерин + Парацетамол)	2014	6	0/6	3,40 – 90,17
		2015	3	0/3	3,99 – 164
		2016	4	0/4	14,37 – 273,23
		2017	5	0/5	8,78 – 182,80
A03D B Беладона та її похідні в комбінації з аналгетиками					
5.	A03D B02** Сума алкалоїдів беладони в комбінації з аналгетиками (Бензокаїн + Беладона)	2014	1	1/0	9,04
		2015	1	1/0	13,60
		2016	1	1/0	14,66
		2017	1	1/0	15,90
6.	A03D B02** Сума алкалоїдів беладони в комбінації з аналгетиками (Бензокаїн + Беладона + Метамізол натрію + Натрію гідрокарбонат)	2014	1	1/0	8,57
		2015	1	1/0	12,80
		2016	1	1/0	14,10
		2017	1	1/0	15,20

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
A03D C Інші спазмолітики в комбінації з аналгетиками					
7.	Дицикловерин + Мефенамова кислота + Парацетамол	2014	1	0/1	1,38
		2015	1	0/1	1,07
		2016	0	0	0
		2017	0	0	0
8.	Дротаверин + Кодеїн + Парацетамол	2014	1	0/1	9,10
		2015	2	0/2	14,96 – 39,41
		2016	0	0	0
		2017	0	0	0
9.	Дротаверин + Парацетамол	2014	2	2/0	18,55 – 47,68
		2015	2	2/0	22,90 – 57,79
		2016	2	2/0	23,23 – 59,35
		2017	2	2/0	23,11 – 59,80
A03E Спазмолітичні та антихолінергічні засоби в комбінації з іншими препаратами					
A03E D Спазмолітики в комбінації з іншими препаратами					
10.	Беладона + Фенілсаліцилат	2014	1	1/0	11,89
		2015	1	1/0	19,77
		2016	1	1/0	22,38
		2017	1	1/0	25,46
11.	Дицикловерин + Симетикон	2014	4	2/2	18,76 – 43,07
		2015	3	1/2	43,83 – 70,41
		2016	4	2/2	47,31 – 73,39
		2017	4	2/2	49,45 – 77,83
12.	Дицикломін + Симетикон	2014	0	0	0
		2015	0	0	0
		2016	0	0	0
		2017	2	0/2	40,88 – 75,90
13.	Ібупрофен + Пітофенон + Фенпіверинію бромід	2014	1	0/1	20,58
		2015	1	0/1	32,43
		2016	1	0/1	21,09
		2017	1	0/1	28,91
14.	Валеріана лікарська + Беладона + М'ята перцева + Полинь гірка	2014	2	2/0	4,95 – 5,03
		2015	2	2/0	11,43 – 12,34
		2016	2	2/0	14,73 – 15,27
		2017	2	2/0	15,78 – 16,29
15.	Валеріана лікарська + Беладона + Полинь гірка	2014	1	1/0	2,82
		2015	1	1/0	3,26
		2016	0	0	0
		2017	0	0	0
16.	Беладона + Натрію гідрокарбонат	2014	2	2/0	2,56 – 5,28
		2015	2	2/0	3,71 – 7,66
		2016	2	2/0	5,00 – 8,62
		2017	2	2/0	6,02 – 9,17
Всього ТН на фармацевтичному ринку:		2014	60	23/37	1,38 – 170,70
		2015	56	28/28	1,07 – 259,75
		2016	46	25/21	5,00 – 279,75
		2017	50	25/25	6,02 – 301,73

Діапазон цін коливався від 1,38 до 301,73 грн. Найбільш дешевим КСЛЗ виявився ЛЗ з комбінацією *Дицикловерин + Мефенамова кислота + Парацетамол* під ТН НО-СПАЗМА, Nabros Pharma (Індія), табл. блістер, № 20, а найбільш дорогавартісним – ЛЗ з комбінації *Метамізол натрію + Пітофенон + Фенпіверинію бромід* (МНН Пітофенон та аналгетики) СПАЗМАЛГОН®, Sopharma (Болгарія), р-н д/ін. амп. 5 мл, № 10. КСЛЗ впродовж чотирьох досліджуваних років були представлені різними лікарськими формами: таблетками, капсулами, розчинами для ін'єкцій, оральними краплями тощо.

Структурний аналіз асортименту КСЛЗ за 2014-2017 рр. показав, що найбільший асортимент за ТН характерний для МНН *Пітофенон і аналгетики* (Метамізол натрію + Пітофенон + Фенпіверинію бромід).

Впродовж 2014-2017 рр. деякі комбінації СЛЗ з'являлись на ФР вперше, наприклад, композиція *Дицикломін + Симетикон*, випуск якої почався лише з 2017 р. під ТН – КОМБІСПАЗМ® ГАСТРОКОМФОРТ, Organosyn Life Sciences (Індія), табл. п/плів. оболонкою блістер, № 10 та № 20.

Доступність КСЛЗ для населення визначали як вартість однієї упаковки ЛЗ, а також як показник Ca.s, що характеризує частину середньої заробітної плати в %, яку необхідно витратити на купівлю однієї упаковки ЛЗ. З метою аналізу соціально-економічної доступності були розраховані показники адекватності платоспроможності всіх КСЛЗ за 2014-2017 рр. відповідно до МНН. Отримані результати доступності препаратів у %-ому співвідношенні кількості ТН за певним значенням Ca.s відповідно до кожного МНН надані у табл. 2. Загальну кількість ТН по кожному МНН на ФР за кожен рік приймали за 100 %.

Проведений аналіз соціально-економічної доступності за показником Ca.s. дозволив встановити, що впродовж досліджуваного періоду на ФР України зовсім не були представлені КСЛЗ, що входили б до сегменту низькодоступних ЛЗ. В цьому сенсі прослідковується чітка паралель з монопрепаратами СЛЗ, представленими на ФР за 2014-2017 рр. Переважна більшість комбінованих спазмолітичних препаратів представлена високодоступними ЛЗ.

Таблиця 2

Показники доступності комбінованих спазмолітичних лікарських засобів, виражені в Ca.s за 2014-2017 рр.

АТС код, МНН	Категорія ЛЗ	Кількість ТН ЛЗ у % (абсолютна величина)			
		2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.
1	2	3	4	5	6
A03A X Інші препарати для застосування при шлунково-кишкових розладах					
A03A X20** Флороглюцинолу дигідрат + Симетикон	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
A03A X58 Альверин, комбінації (Альверин + Симетикон)	Високодоступні	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
A03D Спазмолітичні засоби в комбінації з аналгетиками					
A03D A Синтетичні антихолінергічні засоби в комбінації з аналгетиками					
A03D A02 Пітофенон і аналгетики (Метамізол натрію + Пітофенон + Фенпіверинію бромід)	Високодоступні	100 % (34 ТН)	96,77 % (31 ТН)	95,65 % (23 ТН)	100 % (25 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено	3,23 % (1 ТН)	4,35 % (1 ТН)	Не виявлено
	Низькодоступні	Не виявлено			
A03A A08** Дицикловерин та аналгетики (Дицикловерин + Парацетамол)	Високодоступні	100 % (6 ТН)	100 % (3 ТН)	66,67 % (3 ТН)	100 % (5 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено		33,33 (1 ТН)	Не виявлено
	Низькодоступні	Не виявлено			
A03D B Беладона та її похідні в комбінації з аналгетиками					
A03D B02** Сума алкалоїдів беладони в комбінації з аналгетиками (Бензокаїн + Беладона)	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
A03D B02** Сума алкалоїдів беладони в комбінації з аналгетиками (Бензокаїн + Беладона + Метамізол натрію + Натрію гідрокарбонат)	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
A03D C Інші спазмолітики в комбінації з аналгетиками					
Дицикловерин + Мефенамова кислота + Парацетамол	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	Не виявлено	
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Дротаверин + Кодеїн + Парацетамол	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (2 ТН)	Не виявлено	
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Дротаверин + Парацетамол	Високодоступні	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
A03E Спазмолітичні та антихолінергічні засоби в комбінації з іншими препаратами					
A03E D Спазмолітики в комбінації з іншими препаратами					
Беладона + Фенілсаліцилат	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Дицикловерин + Симетикон	Високодоступні	100 % (4 ТН)	100 % (3 ТН)	100 % (4 ТН)	100 % (4 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Дицикломін + Симетикон	Високодоступні	Не виявлено			100 % (2 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Ібупрофен + Пітофенон + Фенпіверинію бромід	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Валеріана лікарська + Беладона + М'ята перцева + Полин гіркий	Високодоступні	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Валеріана лікарська + Беладона + Полин гіркий	Високодоступні	100 % (1 ТН)	100 % (1 ТН)	Не виявлено	
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			
Беладона + Натрію гідрокарбонат	Високодоступні	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)	100 % (2 ТН)
	Середньодоступні	Не виявлено			
	Низькодоступні	Не виявлено			

Серед середньодоступних КСЛЗ слід відмітити комбінацію *Пітофенону та аналгетиків* (Метамізол натрію + Пітофенон + Фенпіверинію бромід), ЛЗ якої були наявні в 2015 та 2016 рр. по 1 ТН і відповідно склали 3,23 та 4,25 %; до високодоступних ТН даної комбінації віднесли 31 ТН (96,77 %) в 2015 р. та 23 ТН (95,65 %) в 2016 р.; низькодоступних ТН не було. КСЛЗ під МНН комбінації *Дицикловерин та аналгетики* (Дицикловерин + Парацетамол) у 2016 р. теж увійшли до складу середньодоступних в кількості 1 ТН (33,33 %) та до високодоступних – 3 ТН (66,67 %).

ВИСНОВКИ

1. Асортимент українського ринку КСЛЗ, що використовувались для симптоматичної терапії функціональних проявів СПК впродовж 2014-2017 рр. з 16 фіксованих комбінацій, був сформований як препаратами вітчизняного, так і іноземного виробництва. Проте з року в рік їх співвідношення змінювалось.

2. У 2017 році серед країн-імпортерів були відзначені Індія та Болгарія, що постачали на український фармацевтичний ринок 18 % (9 позицій) та 10 % (5 позицій) ЛЗ відповідно.

3. Отримані результати свідчать про необхідність оновлення українського ринку КСЛЗ, що потребує подальшого проведення моніторингу

з метою розробки рекомендацій щодо удосконалення асортименту досліджуваної групи ЛЗ.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Перелік використаних джерел інформації

1. Звягінцева, Т. Д. Синдром подразненого кишечника: сучасні аспекти патогенезу і тактика лікування / Т. Д. Звягінцева, С. В. Гріднева // Сучасна гастроентерологія. – 2016. – № 5 (91). – С. 88–94.
2. Синдром подразненого кишечника [Електронний ресурс] // Медичний портал UFMM. – 2016. – Режим доступу : <http://www.ufmm.org.ua/stati/sindrom-podraznenogo-kishechnika/>
3. Синдром роздратованого кишечника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ua-m.liveok.com/health/syndrom-rozdratovanogo-kyshechnyka_107254i15938.html
4. Білоусова, Е. А. Спазмолітики в гастроентерології: порівняльна характеристика і показання до застосування [Електронний ресурс] / Е. А. Білоусова. – Режим доступу : <http://medic.in.ua/spazmolitiki-v-gastroenterologiyi-porivnyalena-harakteristika.html>
5. БАРАЛГІН® повертається, або Як ефективно справитися з гострим боєм в області живота? // Щотижневик Аптека Онлайн. – 2016. – № 40 (1061).
6. Яковлева, Л. В. Аналіз асортименту та показників доступності спазмолітичних лікарських засобів, що застосовуються при лікуванні функціональних розладів шлунково-кишкового тракту в Україні / Л. В. Яковлева, Д. В. Закорко // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – № 2 (54). – 2018. – С. 61-67.
7. Яковлева, Л. В. Аналіз номенклатури та обсягів споживання спазмолітичних лікарських засобів, що використовуються в комплексному лікуванні функціональних захворювань органів травлення в Україні / Л. В. Яковлева, Д. В. Закорко // Фармакоэкономика в Україні: стан та перспективи розвитку: матеріали X науково-практичної Internet-конференції, 21 травня 2018 р., м. Харків. – Х.: НФаУ, 2018. – С. 137-139.
8. Система дослідження ринку лікарських засобів «Фармстандарт» компанії «Моріон» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pharmstandart.com.ua>
9. «Компендіум» – довідник лікарських препаратів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://compendium.com.ua/>
10. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

References

1. Zviahintseva, T. D., Hridnieva, S. V. (2016). *Suchasna gastroenterologhiia*, 5 (91), 88–94.
2. *Medychnyi portal UFMM* (2016). Available at: <http://www.ufmm.org.ua/stati/sindrom-podraznenogo-kishechnika/>
3. *Syndrom rozdratovanoho kyshechnyka*. Available at: https://ua-m.liveok.com/health/syndrom-rozdratovanogo-kyshechnyka_107254i15938.html
4. Bilousova, E. A. *Spazmolitiki v gastroenterologii: porivnialna kharakterystyka i pokazannia do zastosuvannia*. Available at: <http://medic.in.ua/spazmolitiki-v-gastroenterologiyi-porivnyalena-harakteristika.html>
5. BARALGIN® povertaietsia, abo Yak efektyvno spravytysia z hostryim bolem v oblasti zhyvota? (2016). *Shchotyzhnevyyk Ap-teka Onlain*, 40 (1061).
6. Yakovlieva, L. V., Zakorko, D. V. (2018). *Upravlinnia, ekonomika ta zabezpechennia yakosti v farmatsii*, 2(54), 61-67.
7. Yakovlieva, L. V., Zakorko, D. V. (2017). *Farmakoeconomika v Ukraini*. Kharkiv: NUPh. 137-139.
8. *Systema doslidzhennia rynku likarskykh zasobiv «Farmstandart» kompanii «Morion»*. Available at: <http://www.pharmstandart.com.ua>
9. *«Kompendium» – dovidnyk likarskykh preparativ*. Available at: <https://compendium.com.ua/>
10. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. Available at: www.ukrstat.gov.ua

Відомості про авторів / Information about authors / Інформація об авторах

Яковлева Л. В., доктор фармацевтичних наук, професор, завідувач кафедри фармакоэкономики, Національний фармацевтичний університет (<https://orcid.org/0000-0002-9961-4664>)

Iakovlieva L. V., Doctor of Pharmacy (Dr. habil.), professor, head of the Department of Pharmacoeconomics, National University of Pharmacy (<https://orcid.org/0000-0002-9961-4664>)

Яковлева Л. В., доктор фармацевтических наук, профессор, заведующая кафедрой фармакоэкономики, Национальный фармацевтический университет (<https://orcid.org/0000-0002-9961-4664>)

Закорко Д. В., студентка 5 курсу спеціальності «Клінічна фармація», Національний фармацевтичний університет (<https://orcid.org/0000-0002-5704-3445>)

Zakorko D. V., student of the 5th year, speciality “Clinical Pharmacy”, National University of Pharmacy (<https://orcid.org/0000-0002-5704-3445>)

Закорко Д. В., студентка 5 курса специальности «Клиническая фармация», Национальный фармацевтический университет (<https://orcid.org/0000-0002-5704-3445>)

Адреса для листування: 61168, м. Харків, вул. Валентинівська, 4, кафедра фармакоэкономики НФаУ. Тел. (0572) 65-88-95.

E-mail: ph-econom@nuph.edu.ua

Mailing address: 4, Valentynivska str., Kharkiv, 61168, Ukraine, Department of Pharmacoeconomics, National University of Pharmacy.

Tel. (0572) 65-88-95. E-mail: ph-econom@nuph.edu.ua

Адрес для переписки: 61168, г. Харьков, ул. Валентиновская, 4, кафедра фармакоэкономики НФаУ. Тел. (0572) 65-88-95.

E-mail: ph-econom@nuph.edu.ua